

فرستنده :

تهران-۱۵۱۱۷۱۵۱۱۱
 خیابان ولی عصر - بالاتر از
 شهید بهشتی - کوچه ی
 دل افروز- شماره ۹- زیرزمین
 صندوق پستی ۴۵۱-۱۵۱۱۵
 تلفن و دورنگار
 ۸۷۲۸۳۱۷ و ۸۷۱۵۴۲۴
info@madaranemrooz.com
www.madaranemrooz.com

گیرنده :

.....
 .....
 .....
 .....

پیک
م ام

شماره ی
۳۹

خبرنامه ی داخلی
موسسه
مادران امروز

مهر ۱۳۸۴
اکتبر ۲۰۰۵
رمضان ۱۴۲۶

اطلاعات خود را از ویژگی های کودکان بطور کلی و
 ویژگی های فرزند خود بطور اختصاصی افزایش دهید . یعنی
 کودکان را بشناسید و توقع و خواسته های خود را با
 توانایی ها و ظرفیت های آنان متناسب کنید .

به نقل از کتاب آسان " نکاتی درباره ی تنبیه " از انتشارات موسسه مادران امروز

با یاد دوست
 که مدارا و مهر مادری
 ذره ای از کان مهر و مدارای اوست

● سخنرانی ماهانه ی مهر

جلسه ی سخنرانی مهرماه با موضوع **عوامل موثر در درس خواندن** با کارشناسی خانم مریم احمدی روز سه شنبه ۸۴/۷/۵ ساعت ۹ صبح در محل موسسه مادران امروز برگزار شد .
 به دلیل گستردگی مطالب ارائه شده در این جلسه، خلاصه ی سخنرانی مهر ماه طی دو شماره خبرنامه ارائه می شود. بخش نخست، در صفحه ی سه و چهار این شماره آمده است. ادامه ی مطالب (نقش خانواده در درس خواندن) در پیک شماره ۴۰ ارائه می شود.

● مختصری از فعالیت های موسسه

- در ماه مهر برنامه های زیر در موسسه برگزار شد :
- گام رفتار با کودک (خانم ماریا ساسان نژاد)
- گام تشویق و تنبیه (خانم فاطمه صهبان)
- گام رفتار با نوجوان (خانم فاطمه ایرانپور)
- گام رفتار با نوجوان (خانم مرضیه شاه کرمی)
- گام روابط زناشویی - گروه ۱ و ۲ (خانم شیوا موفقیان)
- ادامه ی گام خودشناسی کاربردی (مدیریت بر خود) صبح و بعدازظهر (خانم مریم احمدی)
- کارگاه مدیریت بر رفتار (خانم مریم احمدی)

● گروه‌های داوطلب

- اجرای دومین بخش از برنامه‌ی آموزش گروه‌های داوطلب در روز سه‌شنبه ۸۴/۷/۱۹ با عنوان “ چگونگی معرفی مجموعه‌ی ده جلدی ارتباط بین دو نسل و شیوه‌های بهره‌برداری از آن ” با کارشناسی خانم فاطمه ایرانپور
- سایر فعالیت‌های گروه‌های داوطلب در ماه گذشته به روال گذشته ادامه داشت .

● ارتباطات و همکاری‌ها

- در ماه مهر با سازمان‌ها و نهادهای زیر ارتباط، مشاوره یا همکاری داشته‌ایم:
- کمیته‌ی حمایت پایدار از کودک و خانواده در بزم ، شورای کتاب کودک ، فرهنگسرای بانو ، شورای گسترش فرهنگ صلح ، مجموعه‌ی فرهنگی هنری تهران ، وزارت بهداشت - درمان و آموزش پزشکی ، صندوق جمعیت سازمان ملل ، سازمان مرکزی انجمن اولیا و مربیان ، خانه سازمان‌های غیردولتی استان تهران، موسسه خیریه حمایت از کودکان مبتلا به سرطان (محک)

● برنامه‌های خارج از موسسه

فرهنگسراها

فرهنگسرای بانو

- اجرای جشن بازی‌های سنتی توسط گروه بازی موسسه به مناسبت برگزاری روز جهانی کودک

مهد کودک‌ها

- برگزاری سخنرانی با عنوان “ضرورت آموزش خانواده‌ها ” با کارشناسی خانم مریم احمدی و همراهی خانم زهرا سلیمانی در مهد کودک آفتاب

مدرسه‌ها

- برگزاری “جشن بازی و کتاب” در دبستان دخترانه عدل به مناسبت روز جهانی کودک
- برگزاری سخنرانی با موضوع “ ضرورت آموزش خانواده‌ها ” با کارشناسی خانم مرضیه شاه‌کرمی در دبستان دخترانه شهید آوینی

سایر مراکز

- برگزاری جلسه‌ی سخنرانی با عنوان “ ضرورت آموزش خانواده ” با کارشناسی خانم مرضیه شاه‌کرمی در مجموعه‌ی فرهنگی هنری تهران
- برگزاری سخنرانی با عنوان “فرزندپروری و ضرورت آموزش خانواده ” با کارشناسی خانم فاطمه صهبا ، به مناسبت هفته بهداشت روان در مرکز بهداشت غرب تهران

● شهرستان‌ها

- ادامه‌ی اجرای طرح آموزش از راه دور خانواده‌ها در شهرستان‌های قائم‌شهر (مهد کودک شادمانه)، رفسنجان (موسسه کیش رفسنجان) ، ساری (مهد کودک بهاران)، بابل (مهد کودک آفرینش)
- بازدید از مراکز سازمان‌های غیردولتی در شهرستان بزم توسط خانم مریم احمدی و همراهی خانم‌ها مریم ملک‌آبادیان و نسرين بينا .
- سخنرانی با عنوان “ کنار آمدن با مشکلات ” به دعوت بهزیستی شهرستان بزم با کارشناسی خانم مریم احمدی .

● کارگاه‌ها ، سمینارها ، همایش‌ها و نمایشگاه‌ها

- شرکت در کارگاه “ مدیریت استراتژیک ” به دعوت کنشگران داوطلب (خانم فرحناز مددی)
- برپایی نمایشگاه انتشارات موسسه و شرکت در برنامه‌ی “روز جهانی کودک ” به دعوت شبکه یاری کودکان کار و خیابان (خانم فاطمه ایرانپور)
- برپایی نمایشگاه انتشارات موسسه و تحویل قلم‌های پر شده توسط اعضای موسسه در مراسم “ قلم‌شکنان ” موسسه خیریه محک
- شرکت در کارگاه دو روزه‌ی “ تدوین برنامه‌ی عملیاتی جهت ایجاد یک شبکه با هدف ترویج بهداشت باروری ، بهداشت باروری جوانان ، حقوق جنسی و جنسیت به دعوت وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی و صندوق جمعیت سازمان ملل (خانم فرحناز مددی)
- برپایی نمایشگاه انتشارات موسسه و شرکت در همایش “گرامی‌داشت استاد نادرابراهیمی” به دعوت شورای برگزارکنندگان در خانه هنرمندان
- برگزاری نشست سالانه‌ی کمیته‌ی حمایت پایدار از کودک و خانواده در بزم با شرکت نمایندگان سازمان‌های تشکیل دهنده‌ی کمیته (شورای کتاب کودک ، انجمن پژوهش‌های آموزشی پویا، موسسه مادران امروز)

● برنامه‌های آینده

● سخنرانی ماهانه‌ی آذر

- جلسه‌ی سخنرانی آبان ماه به دلیل مصادف شدن با شهادت حضرت علی (ع) برگزار نخواهد شد.
- جلسه‌ی سخنرانی آذرماه با موضوع “برخی از عوامل موثر در ناسازگاری کودکان” با کارشناسی خانم پرینوش صنیعی روانشناس و نویسنده‌ی کتاب‌های “سهم من ” و “ پدر آن دیگری ” ، روز سه‌شنبه ۸۴/۹/۱ ساعت ۹ صبح در محل موسسه برگزار می‌شود .

● گام‌ها و کارگاه‌ها

گام‌ها و کارگاه‌ها	شروع	تعداد جلسه	گرداننده	ساعت
کارگاه‌مشورت با دیگران	۸۴/۸/۱۱	۱	خانم مریم احمدی	۹-۱۲
کارگاه « نه » گفتن	۸۴/۸/۲۵	۱	خانم مریم احمدی	۹-۱۲
کارگاه آشنایی با بلوغ نوجوانان (برای مادران)	۸۴/۹/۹	۱	خانم شیوا موقیان	۹-۱۲

● خلاصه‌ای از سخنرانی ماهانه‌ی مهر

عنوان: عوامل موثر در درس خواندن

آنچه ذهن خانواده‌ها و به نوعی معلمان را به خود مشغول می‌کند، این است که چه کنیم تا بچه‌ها بهتر درس بخوانند. این جستجو و تلاش گاه به صورت بررسی و مطالعه‌ی انگیزه‌های درس خواندن و گاهی به شکل جستجو برای یافتن راه‌هایی برای وادار کردن دانش‌آموز به درس خواندن جلوه‌گر می‌شود.

وادار کردن فرد به کاری که خودش نمی‌خواهد آن را انجام دهد، معمولاً توأم با اجبار و زور است. در حالی که ایجاد انگیزه یعنی کوشش برای یافتن علت و عواملی که در ایجاد شوق و به وجود آوردن تمایل به کاری موثر است.

در امر یادگیری و آموزش، بررسی و مطالعه‌ی انگیزه‌ها یعنی کوشش برای یافتن عوامل گوناگونی که رغبت دانش‌آموز را به درس خواندن و یادگیری برمی‌انگیزد.

اصولاً یادگیری مستلزم وجود انگیزش است. به بیانی دیگر انگیزش یعنی عوامل درونی یا بیرونی که فرد را به یادگیری برمی‌انگیزد، به آموخته‌ها جهت می‌دهد و آن را هدایت می‌کند. بنابراین انگیزش‌ها به دو گروه انگیزش‌های بیرونی و انگیزش‌های درونی تقسیم می‌شوند:

در انگیزش‌های بیرونی، افراد به وسیله‌ی پیامدهای خارج از وجود خود به کاری ترغیب می‌شوند، اما در انگیزش‌های درونی، تمایل درونی بر انجام کاری سبب ترغیب به انجام آن کار می‌شود، علی‌رغم این که آن کار ارزش بیرونی داشته باشد یا نداشته باشد.

اغلب شیوه‌های عملی برای برانگیختن دانش‌آموزان به درس خواندن، گرایش به انگیزش‌های بیرونی دارد، چون دریافتن نتیجه‌ی مورد نظر از این طریق عینی‌تر و آسان‌تر است. در حالی که پی بردن به انگیزش‌های درونی و تقویت آن‌ها و برانگیختن دانش‌آموزان به یادگیری از این طریق و ارزیابی نتیجه‌ی مورد نظر در این چارچوب سخت‌تر و پیچیده‌تر است.

در هر حال همان‌طور که گفته شد، وجود انگیزش برای یادگیری ضروری است و میزان فعالیت شخص برای آموختن با درجه‌ی انگیزش او رابطه‌ی مستقیم دارد. بطور کلی در ایجاد یا تقویت انگیزش‌های لازم برای درس خواندن چند عامل عمده‌ی زیر نقش دارد:

- خود دانش‌آموز
- مدرسه و نظام آموزشی
- خانواده

این سه عامل خود دارای زیر مجموعه‌هایی است که همگی دست به دست هم می‌دهند و بر میزان، چگونگی و سمت‌وسو و بازده یادگیری دانش‌آموزان اثر می‌گذارند.

نقش دانش‌آموز

اولین عاملی که توجه دیگران را به خود جلب می‌کند و به عنوان شاخص اصلی در درس خواندن به چشم می‌آید، خود دانش‌آموز است.

اما اگر بخواهیم دقیق‌تر به موضوع نگاه کنیم شاید به نتیجه برسیم که هر چند دانش‌آموزان بیشترین اهمیت را در جریان یاددهی - یادگیری دارند، بطور مستقیم کم‌اثرترین نقش را در ایجاد انگیزش‌های بیرونی برای یادگیری به عهده دارند به چند دلیل:

اول این که در نظام‌های آموزشی غیرفعال دانش‌آموزان خود برنامه، محتوا، مواد آموزشی و تکالیف را تهیه یا انتخاب نمی‌کنند، بلکه این بزرگ‌ترها و برنامه‌ریزان هستند که درس‌ها و تکالیف را برای آن‌ها تعیین می‌کنند و ایشان را موظف و مکلف به انجامش می‌کنند. مسلم است که وقتی انسان حق انتخاب کاری را نداشته باشد، انگیزش‌های درونی در او بتدریج خاموش می‌شود و این سرچشمه‌ی بزرگ یادگیری از دست می‌رود.

دوم این که دانش‌آموزان از تجربه و دانش کافی برای هدایت و برنامه‌ریزی برای درس خواندن خود برخوردار نیستند و در این زمینه‌نیاز به عوامل دیگری مثل بزرگ‌تران آگاه به چشم می‌خورد.

سوم این که دانش‌آموزان دارای استعدادها و ذوق و رغبت‌های گوناگون هستند و این امر سبب ویژگی‌های فردی در تک‌تک آنان و انگیزش‌های درونی متفاوت می‌شود. همین ویژگی‌های فردی، تفاوت‌هایی را در میزان و چگونگی یادگیری به وجود می‌آورد و در شرایطی که یک موضوع مشخص و ثابت (درس) با انتظارات معین و از پیش تعیین شده برای یادگیری مطرح باشد، نمی‌توان از دانش‌آموز انتظار یادگیری هدفمند و خلاق داشت.

نقش نظام آموزشی

نظام آموزشی که به شکل مدرسه، کتاب، روش، برنامه‌ی درسی، روش ارزشیابی، معلمان و نیروی انسانی خود را نشان می‌دهد، مهم‌ترین نقش را در ایجاد و تقویت انگیزش‌های درونی و بیرونی برای درس خواندن بر عهده دارد. نظام آموزشی از وجوه مختلف در ایجاد انگیزش یا تضعیف و از بین بردن انگیزه‌های لازم برای درس خواندن مؤثر است. در این جا با نگاهی گذرا به ابعاد مختلف این نقش اشاره می‌کنیم:

کتاب و محتوای آموزشی

محتوا و مواد آموزشی از دو جنبه می‌تواند در انگیزش دانش‌آموزان برای درس خواندن نقش داشته باشند. یکی از نظر تطبیق با نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان به لحاظ

مختلف رشد کودک علاوه بر این که در تعیین محتوای آموزشی و برنامه‌ریزی درسی نقش دارد در شیوه‌ی ارتباط معلم و دانش‌آموزان نیز اثر می‌کند. هر اندازه معلم از ویژگی‌های مربوط به رشد کودکان بیشتر آگاه باشد می‌تواند ارتباط بهتری با آنان برقرار کند و این ارتباط بهتر سبب انگیزه‌های بیشتری برای یادگیری می‌شود.

□ مدیریت و نیروی انسانی

هر چند معلمان در ارتباط مستقیم و بی‌واسطه با دانش‌آموزان قرار می‌گیرند ولی بدون مدیریت و نیروی انسانی مسلط و آگاه و یار و همراه، هیچ مدرسه‌ای تنها با اتکا به معلم نمی‌تواند به مکانی مناسب برای یادگیری تبدیل شود.

مدیران و نیروهای انسانی در مدارس، نقش مهمی در ایجاد انگیزش برای درس خواندن دانش‌آموزان به عهده دارند؛ نوع رفتار آنها، میزان آگاهی آنها از مراحل رشد و نیازها و خواسته‌های دانش‌آموزان و مفهوم آموزش متناسب با دانش‌آموزان، صداقت و تجربه و تسلط ایشان به کار خود و مفهوم روش‌های نو و دانش‌آموزمحور همچنین وجود انگیزه در خود ایشان همگی سبب می‌شود محیط مدرسه از ابعدی بجز کتاب و معلم در یادگیری نقش داشته باشد.

هرمدرسه نیاز به مشاوره‌ی دلسوز و آگاه و دارای همه‌ی ویژگی‌های نیروی انسانی مناسب دارد تا دانش‌آموزان و خانواده‌هایشان را با نظرهای تخصصی خود راهنمایی و یاری دهد.

□ کتابخانه و محتوای آموزشی

کتابخانه‌های مجهز به کتاب‌ها و سایر ابزار اطلاعاتی متناسب با نیازهای دانش‌آموزان، آگاهی از روش‌های استفاده از کتابخانه و درک اهمیت مطالعه و پژوهش و در نظر گرفتن جایگاهی برای آن، می‌تواند دانش‌آموزان را به یادگیری واقعی و مرتبط با زندگی هدایت کند.

بنابراین آموزش روش‌های مطالعه و استفاده از منابع برای یادگیری‌های هدفمند از وظایف نظام آموزشی است.

□ فضاهای آموزشی و چیدمان آنها

وجود فضاهای شاد و متنوع، امن و متناسب با موضوع و محتوای درس‌ها رغبت بیشتری برای یادگیری ایجاد می‌کند.

□ بودجه‌ی آموزشی

بودجه‌ی کافی همراه با نگرش درست و برنامه‌ریزی صحیح برای مصرف آن می‌تواند محیط را برای یادگیری مناسب کند و همان‌طور که گفته شد در محیط‌های مناسب انگیزه‌ی یادگیری بیشتر می‌شود.

جنبه‌های روانشناختی، دیگری از نظر انطباق با اصول مبانی علمی، فن‌آوری جدید، و روز آمد بودن و پاسخگویی به نیازهای زندگی دانش‌آموزان و هماهنگی با تغییرات جامعه. همچنین اگر محتوا و مواد آموزشی تنها به شکل کتاب و آن‌هم با عنوان‌های معین و محدود آرایه شود و سایر ابزارهای آموزشی یا به قولی کمک آموزشی و نیز فرصت‌های تجربه و آزمایش و کار از بخش محتوا و مواد آموزشی حذف شود، بدون تردید کتاب‌ها به تنهایی قادر نخواهند بود به ایجاد انگیزش در دانش‌آموزان یاری دهند.

□ برنامه‌ریزی آموزشی و روش تدریس

باید محتوای آموزشی را به گونه‌ای در اختیار دانش‌آموزان قرار داد تا بهترین کیفیت و بیشترین بازده را داشته باشد. دیگر مفهوم دانش‌آموز خوب، دانش‌آموزی نیست که ساکت و صامت بنشیند و هرچه می‌گویند حفظ کند و هر موقع از او خواستند محفوظات خود را مو به مو پس دهد. مفهوم معلم خوب نیز تغییر کرده‌است. دیگر به کسی که متکلم وحده باشد و کلاس را ساکت و آرام نگه دارد و پرسش‌های دانش‌آموزان را بلافاصله پاسخ گوید و خود را مرجع و دانای کل بداند، نمی‌گویند معلم خوب.

با این تغییر مفاهیم بدون تردید شیوه‌های علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان از طریق برنامه‌های درسی و روش تدریس نیز باید تغییر کند.

آموزش‌های مبتنی بر مشارکت کودکان همراه با پرورش خلاقیت و درک واقعیت و ویژگی‌های رشد کودکان، انگیزه‌های لازم را برای یادگیری تقویت می‌کنند. حذف تکالیف سنگین و مبتنی بر حافظه و کمک والدین یکی دیگر از راه‌های ایجاد و تقویت انگیزه‌های درس خواندن و در نتیجه احترام و علاقه به یادگیری است.

□ شیوه‌های ارزشیابی و یا تشویق و تنبیه

شیوه‌های ارزشیابی کار دانش‌آموزان چنانچه متوجه به مراحل کار، کوشش دانش‌آموزان و توانایی‌ها و امکانات وجودی ایشان باشد و با توجه به ویژگی‌های فردی آنان و با روش‌های غیرکمی انجام گیرد، می‌تواند به ایجاد انگیزه‌ی بیشتر برای یادگیری کمک کند.

استفاده از روش‌های تشویق و تنبیهی مبتنی بر مقایسه با دیگران یا پاداش‌های مادی و کیفی نامتناسب با کار و بی‌ارتباط با ویژگی‌های سنی دانش‌آموزان، نه تنها انگیزه‌های یادگیری را از بین می‌برد، بلکه سبب تنفر و بی‌زاری از درس می‌شود.

□ معلم

جلوه‌ی تلاقی محتوا و روش در وجود و عملکرد معلم خود را نشان می‌دهد. از سوی دیگر جریان یاددهی - یادگیری از مسیر ارتباطات عاطفی عبور می‌کند. توجه به ابعاد